

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. I. Explicatur sententia, & afferuntur rationes dubitandi

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

92. Dicitur: Ex eo quod modus quem Fonseca & Salazar superaddebant, debeat esse entitativè ens à se, collegimus fore entitativè indefectibilem, & e contra ex eo quod fore entitativè defectibilem, non fore ens à se, sed ab alio: Ergo ratio entis à se, defectibilitatem excludit: Sed terminatio libera, sub conceptu terminationis, est ens à se, id est, sub conceptu terminationis, vel si sub conceptu illo potest deficere, sub illo non est à se, sed ab alio, & cōsequenter imperfectio dicitur. Respondeo concessio Antecedente, distinguendo Consequens. Excludit defectibilitatem, sub conceptu entitatis, concedo Consequentia: sub conceptu implicante conceptum entitatis, nego Consequentiam. Sicut enim ex eo quod omnis formalitas extra Deum sit ens ab alio, recedat colligitur debere causari à Deo sub conceptu entitatis, non autem inferitur quod debeat à Deo causari sub omni conceptu implicante conceptum entitatis, ut supra dicebamus. Ita ex eo quod omnis divina formalitas sit ens à se, non inferitur debere esse indefectibilem sub conceptu entitatis; non autem colligitur debere esse indefectibilem, sub omni conceptu implicante conceptum entitatis à se, & increatur: ex quo solum inferitur, terminationem liberam esse indefectibilem entitativè, non autem quod sit indefectibilis terminativè.

Denique contra eandem conclusionem arguitur. Ex nostra sententia sequitur, terminationem liberam realiter distinguere à terminatione necessaria: Consequens est falsum: Ergo & Antecedens. Probat sequela, separabilitas est lignum distinctionis: Ergo realis separabilitas realem distinctionem indicat, ut supra contra Fontecam & Salaz arguebamus: Sed terminatio libera est separabilis realiter, quoad sibi intrinseca, à terminatione necessaria, cui potuerit realiter quoad intrinseca Deo non convenire, & terminatio necessaria essentialiter illi conveniat: Ergo realiter ab illa distinguitur.

93. Respondeo negando sequelam: Ad probationem, concessio Antecedente, distinguo Consequens: separabilitas realis entitativè, vel sub conceptu entitatis, concedo Consequens: non entitativè sed terminativè, vel sub conceptu terminationis implicantis conceptum entitatis, nego Consequentiam, & sub eadem distinctione minoris subsumpta, nego secundam Consequentiam. Solutio sufficienter patet ex dictis, nec majori indiget explicatione.

ARTICULUS III.

Alius modus probabilis explicandi actum liberum Dei.

§. I.

Explicatur sententia, & afferuntur rationes dubitandi.

94. Præter modum explicandi quo sententiam communem Thomistarum defendimus, in quo Reverendissimi Magistri Godoy scriptis tui sumus, qui tamen non adeo probabilis multis visus est: alius est quem plures faciliorem existimant: Unde rogarunt me quidam, ut in hac quaestione celebri & perdifficili eis morem gererem, & alterum explicandi modum adjungere, ne quid in nostra Theologia ex communiore sen-

95. A tentia Scholæ nostræ desiderari possit. Præmissio igitur primo explicandi modo, & in sua probabilitate relicto, alium adungere placuit.

96. Altera igitur communior sententia inter Thomistas, aut potius alius explicandi modus, admittit actum liberum Dei esse ipsammet actum necessarium voluntatis divinæ, non tamen ut necessarius est, & respicit bonitatem divinam; sed ut terminatur ad creaturas, & eas connotat, à quibus cum omnino independens sit, eas summam indifferentiam, & omnino liberè respicit. Unde in actu libero Dei duo distinguenda sunt; alterum importatur in recto, & est ipse actus voluntatis divinæ secundum suam entitatem & perfectionem intrinsecam, quæ necessaria est: alterum verò importatur in obliquo, & sunt creaturae quas producit, & quas ut effectus connotat. Sicut enim cum dicitur Deum unitum esse hypostaticè humanitati Christi, nihil aliud reperitur, quam ipsa persona divina, quæ importatur in recto, & humanitas Christi in obliquo, sine alia superaddita perfectione, quæ persona divina uniat: ita intelligendum est, quod cum Deus dicitur liberè volens creaturas, nihil aliud etiam reperitur, præter ipsum actum voluntatis divinæ, qui summam actualitate terminatur ad creaturas, & eas connotat sine alia perfectione intrinseca, quæ terminetur. Et potest esse aliud exemplum forsitan apertius in actione creativa Dei, seu creatione activa, sive pertineat ad intellectum, sive ad voluntatem, sive ad aliam potentiam executivam. Creatio enim activa nihil aliud est quam actus sive intellectus, sive voluntatis, ut connotat effectum productum, ita ut nihil aliud medium, nulla perfectio superaddita assignari debeat inter actionem Dei immutabilem, & effectum productum: ita etiam cum Deus dicitur liberè volens creaturas, nihil aliud admitti debet, præter ipsum actum voluntatis divinæ, secundum se immutabilem, invariabilem, indefectibilem, & creaturas quas producit, & tanquam effectus connotat.

97. Verum antequam hanc sententiam probemus prius afferenda sunt argumenta, quæ possunt obijci, & quibus impugnari solet; nam ut supra advertimus, hoc habet commune hæc quaestio cum mysteriis fidei, ut præcipua ac unica difficultas sita sit in solvendis rationibus & argumētis, quæ obijciuntur. Ea verò argumenta ferè eadem sunt quæ supra §. 1. contra sententiam Gonzalis obijcimus, quæ licet satis difficilia sint, ea tamen solve conabimur, ut sententiæ quam hic explicamus, omnino sua probabilitas constet.

98. Omnia verò ad duo capita revocari possunt. Primum probat libertatem divinam debere consistere in aliqua perfectione superaddita actui necessario: quia actus liber, quæ liber est, debet posse deficere, esse & non esse: Atqui actus voluntatis divinæ, necessarius secundum se, & quantum ad entitatem, non potest deficere: Ergo addenda est aliqua perfectio, intrinseca quidem, sed tamen quæ possit deficere: sicut servatà proportionem libertas creata est aliqua perfectio addita actui necessario, ipsi intrinseca, & tamen defectibilis.

99. Secundum verò, & quo primum confirmatur, probat directè non posse consistere in actu necessario; quia cum effectus & denominatio sit similis formæ, à qua oritur, impossibile videtur, quod actus voluntatis denominet & veluti efficiat volentè alio modo quàm sit. Ergo impossibile est, quod actus necessarius liberè volentè denomi-

ner, sed denominabit solum necessario volentem. Ad hæc duo cætera omnia reducuntur, quæ postea afferemus & solvemus.

§. II.

Explicata sententia probatur & defenditur.

100 **D**ico, libertatem divinam posse rectè explicari, asserendo quòd actus liber sit ipse actus necessarius, non quidem ut necessarius est, & ut terminatur ad bonitatem divinam, sed ut terminatur ad creaturas, & ens connotat: ita ut in recto importetur ipse actus necessarius secundum se, & quantum ad entitatem, in obliquo verò importentur creaturæ. Hæc sententia communior est inter Thomistas, quam inter cæteros egregiè explicat & probat Nazarius, ex quo plura hic desumimus.

101 **P**robatur conclusio. Ad libertatem divinam sive ut analogicè convenit cum libertate creata sive singulari ratione, quatenus divina est, & à creata differit, tria duntaxat requiruntur. Primò quòd sit perfectio intrinseca, cum sit perfectio vitalis & immanens: Secundò quòd sit defectibilis, quia actus liber, quæ liber est, potuit non esse; & tertio ex eo quòd est divina, requiritur quòd sit immutabilis, quia in Deo nulla esse potest mutatio, aut mutationis umbra. Atqui hæc tria explicantur & conciliantur, si actus liber sit ipse actus necessarius, non quidem ut necessarius est, & respicit bonitatem divinam, sed quatenus respicit creaturas: Ergo &c. Minor probatur, & in primis esse perfectionem intrinsecam & immutabilem, est manifestum, cum entitas actus necessarii vitalis, sit immanens, & repugnet unquam posse mutari. Posse verò etiam deficere, in quo est tota difficultas, & quod videtur non satis posse cum immutabilitate conciliari, probatur ex eo quòd non dicamus actum liberum esse ipsum actum necessarium, ut necessarius est, sed esse actum necessarium quidem quantum ad entitatem, ut tamen connotat creaturas: Atqui sub hac ratione potuit deficere, & potuit non esse; nam cum creatura ipsa possit non esse, etiam necesse est, ut hæc connotatio, quæ reperitur in actu necessario, possit deficere, sicut terminatio personæ divinæ, quæ terminat humanitatem, deficeret, etsi nihil intrinsecum amitteret, quòd naturæ divinæ superadditum sit, ex eo præcisè quòd humanitas uniri & terminari desineret.

102 **P**robatur secundò, & ut multa prætermittamus quæ minus difficultatem attingunt, unicum solum ostendendum videtur, scilicet non esse necessarium, ut admittatur aliqua perfectio vel actualitas, vel aliud quid simile, quòd superaddatur actu necessario, sed posse ipsum actum necessarium quantum ad entitatem & substantiam, connotare creaturas, & ex ea connotatione denominari & fieri liberum: unde potest sic confici argumentum. Potest actus voluntatis divinæ secundum se necessarius, terminari ad creaturas, ut ad objectum materiale, sine alia perfectione superaddita: Atqui ut terminatur ad creaturas, nõ potest non esse liber: Ergo non est necesse, ut actus liber addat a quo necessario perfectione intrinsecam. Minor est evidens, non enim alio modo potest respicere creaturas, quàm liberè: cum sit ab iis omnino independens, neq; libertas exercetur nisi circa creaturas, nam bonitatem divinam necessario respicit tanquam proprium spe-

A cificativum. Major verò etiam probatur. Quando actus terminatur ad suum objectum formale & specificativum, potest sine ulla perfectione, vel actualitate superaddita, terminari ad objectum materiale: Atqui creaturæ sunt objectum pure materiale respectu actus voluntatis divinæ: Ergo idem actus necessarius, qui terminatur ad bonitatem divinam ut ad objectum formale, potest sine perfectione superaddita terminari ad creaturas. Major videtur aperta, quia cum potentia & objectum proportionem, & adæquationem habeant, sicut objectum formale omnem continet perfectionem, bonitatem & difficultatem, ita etiam omnis perfectio potentie, & veluti omnis ejus vis exercenda est, ut possit attingi: cum verò objectum materiale nullam perfectionem addat, nulla etiam ex parte potentie requiritur major perfectio superaddita.

Confirmatur exemplo intelligere divini. Idem enim intelligere divinum quod terminatur ad essentiam divinam, ut ad objectum formale, sine nova perfectione superaddita, terminatur ad creaturas, ut ad objectum materiale: Ergo etiam idem actus voluntatis divinæ, necessarius quantum ad substantiam, potuit terminari ad creaturas, sine alia perfectione superaddita. Idè etiam aut quid simile contingit interdum in rebus creatis, nam eadem relatio paternitatis, quæ terminatur ad unum filium, terminatur ad cæteros, etsi nihil intrinsecum ipsi adveniat.

Probatur tertio ex quatuor dotibus & perfectionibus voluntatis divinæ, quibus creatam superat, & quibus ostenditur, quòd licet libertas creata sit aliqua perfectio superaddita actui necessario, aut ipsi potentie, libertas divina nihil addat, sed sit ipse actus necessarius, ut terminatur ad creaturas.

Prima perfectio est summa actualitas voluntatis divinæ, ex qua sic arguitur. Idè libertas creata est aliqua perfectio & actualitas superaddita, & quæ media est inter potentiam & objectum, quia voluntas creata est potentialis, nec potest se ipsa immediatè versari circa objecta, & ea attingere: Atqui voluntas divina actualissima est & actus purus: Ergo poterit immediatè, & sine perfectione superaddita, ad objecta terminari.

Secunda perfectio, & quæ ex priori oritur, est quòd habeat immediatè dominium supra objecta & quòd libertas divina non consistat in dominio quòd habeat supra suos actus, ut libertas creata, sed in dominio quòd habeat supra objecta, quæ potest producere & immutare prout voluerit; ex quo sic eruitur argumētum. Voluntas divina actualissima, vel unicus actus ipsius, à quo nullo modo distinguitur; & qui secundum substantiam est necessarius, debet comparari cum objectis, sicut voluntas creata comparatur cum suis actibus: Atqui voluntas eadè quantum ad substantiam producit actus & necessarios & liberos, quibus denominatur & necessario & liberè volens: Ergo etiam voluntas divina, aut unus actus ipsius, idem omnino respicit, & bonitatè divinam & creaturas, & ab eo denominatur & necessario & liberè volens; & cum creaturas variè respiciat, & immuet ut libuerit, etià variè denominari poterit & volens & nolens.

Tertia perfectio est quòd voluntas divina sit infinita, & actus ipsius infinitus sit; unde sic arguitur. Ideo in citatis actus liber distinctus est ab actu necessario, quia sicut ipsa voluntas creata finita & limitata est, ita & qui libet actus est finitus; unde & plures requirit, quorum unus sit